

FI Dnr 19-28256

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 408 980 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Förslag till nya föreskrifter och allmänna råd för vissa försäkringsföreningar som har undantag

Sammanfattning

Finansinspektionen föreslår nya föreskrifter och allmänna råd för försäkringsföreningar som har varit understödsföreningar men inte tjänstepensionskassor. Föreskrifterna reglerar hur sådana försäkringsföreningar ska beräkna försäkringsförmåner och vilken information föreningarna ska lämna till försäkringstagare, andra ersättningsberättigade och de som erbjuds att teckna en försäkring. Föreskrifterna innehåller också regler om hur försäkringsföreningarna ska beräkna det schablonberäknade kapitalkravet, hur de ska investera tillgångar på ett aktsamt sätt samt hur föreningarna ska styras på ett sunt och ansvarsfullt sätt i medlemmarnas intresse.

Föreskrifterna föreslås med anledning av förslaget till ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043) enligt propositionen Anpassade regler för understödsföreningar som inte är tjänstepensionskassor (prop. 2019/20:148).

Som en följd av de nya föreskrifterna föreslår Finansinspektionen att ändringar också ska göras i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2011:27) om förenklad årsredovisning i försäkringsföretag som har undantag. Dessutom föreslås att vissa av de befintliga föreskrifterna och allmänna råden som gäller för understödsföreningar, respektive försäkringsföreningar, ska ändras eller i något fall upphävas.

De nya föreskrifterna och allmänna råden, samt ändringarna i de befintliga föreskrifterna och allmänna råden, föreslås träda i kraft den 1 november 2020.

Innehåll

1	Utgångspunkter	3
1.1	Målet med regleringen	3
1.2	Nuvarande och kommande regelverk	3
1.3	Regleringsalternativ	4
1.4	Rättsliga förutsättningar	4
1.5	Ärendets beredning	5
2	Motivering och överväganden.....	5
2.1	Utgångspunkter	6
2.2	Tillämpningsområde och definitioner	6
2.3	Tillstånd	7
2.4	Information till försäkringstagarna	8
2.5	Försäkringstekniska avsättningar, investeringar, kapitalbas och schablonmässigt kapitalkrav	9
2.6	Styrning av en försäkringsförening	13
2.7	Försäkringsteknisk utredning	14
2.8	Rapportering	14
2.9	Åtgärdsplan för förening som inte uppfyller kapitalkravet	15
2.10	Avgifter för återköp och överföring	16
2.11	Ändringar i befintliga föreskrifter och allmänna råd	16
2.12	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	20
3	Förslagets konsekvenser.....	21
3.1	Konsekvenser för samhället och konsumenterna	22
3.2	Konsekvenser för försäkringsföreningarna	22
3.3	Konsekvenser för Finansinspektionen	25

1 Utgångspunkter

1.1 Målet med regleringen

Målet med de föreslagna föreskrifterna är att precisera vilka regler som understödsföreningar som inte är tjänstepensionskassor ska tillämpa när de omvandlas från att vara understödsföreningar som tillämpar den upphävda lagen (1972:262) om understödsföreningar (den upphävda lagen), till att bli försäkringsföreningar med krav på tillstånd enligt den grundläggande associations- och näringsrättsliga regleringen i försäkringsrörelselagen (2010:2043), FRL.

I propositionen Anpassade regler för understödsföreningar som inte är tjänstepensionskassor (prop. 2019/20:148, nedan propositionen), föreslår regeringen att understödsföreningar som inte är tjänstepensionskassor, i samband med att de omvandlas till försäkringsföreningar, ska ha möjlighet att få undantag från vissa bestämmelser i FRL. Det handlar om bestämmelser om information, försäkringsfrämmande verksamhet, tillgångar, skulder och försäkringstekniska avsättningar, investeringar, kapitalbas, solvenskapitalkrav och minimikapitalkrav, interna modeller, företagsstyrning och grupp tillsyn. Det föreslås även att undantag ska kunna medges från lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL). I propositionen föreslås vidare att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, ska få meddela föreskrifter om särskilt anpassade krav på information, schablonberäknat kapitalkrav, tillräckliga tillgångar och en sund och ansvarsfull styrning.

Finansinspektionen utgår från att myndigheten kommer att få bemyndigande att meddela sådana föreskrifter som nämns i propositionen. Myndigheten föreslår därför nya föreskrifter och allmänna råd i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om vissa försäkringsföreningar som har undantag (föreningsföreskrifterna).

1.2 Nuvarande och kommande regelverk

Understödsföreningar är föreningar för inbördes bistånd som utan affärsmässigt drivande av försäkringsrörelse meddelar annan personförsäkring än arbetslöshetsförsäkring och som är slutna på så sätt att de huvudsakligen är avsedda för anställda i visst eller vissa företag, personer tillhörande viss yrkesgrupp eller medlemmar i en sammanslutning med intressegemenskap. Understödsföreningar är registrerade hos Finansinspektionen och står under myndighetens tillsyn (3 § den upphävda lagen).

Försäkringsrörelselagen (2010:2043) (FRL) trädde i kraft den 1 april 2011 och syftar till att skapa ett samlat regelverk för de som driver modern försäkringsrörelse. Lagen innebär att rörelse regler som gällde för försäkringsbolag i stort gäller även för försäkringsföreningar. För försäkringsföreningar innebär det bland annat att det infördes krav på verksamhetstillstånd, samt bestämmelser om försäkringstekniska avsättningar, placering av tillgångar och

kapitalbas. När FRL infördes 2011 upphävdes lagen om understödsföreningar. De understödsföreningar som före den 1 april 2011 var registrerade enligt den nu upphävda lagen fick dock, med stöd av 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043), fortsätta att tillämpa den upphävda lagen under en övergångsperiod.

Övergångsregleringen innebar att sådana understödsföreningar som före den 1 april 2011 drev verksamhet som gäller tjänstepensionsförsäkring (tjänstepensionskassor) fick tillämpa den upphävda lagen till och med april 2020. Innan den tiden löpt ut skulle föreningarna ha ansökt om tillstånd enligt FRL eller lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag, alternativt ha trätt i likvidation. De understödsföreningar som är aktuella i detta regelärende, får dock tillämpa den lagen till och med utgången av år 2020. Innan övergångsperioden är slut ska dessa föreningar antingen ha anpassat sin verksamhet till FRL genom att ansöka om tillstånd och dispens helt eller delvis från FRL:s bestämmelser, eller träda i likvidation.

De understödsföreningar som ges tillstånd att omvandlas till försäkringsföreningar kommer att omfattas av lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL). Enligt propositionens förslag till ändringar i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag har föreningarna dock, liksom tidigare, möjlighet att av Finansinspektionen få undantag från ÅRFL.

1.3 Regleringsalternativ

Alternativet till att meddela föreskrifter är att avstå från att göra det. Med hänsyn till att lagförslaget i propositionen har utformats så att dess innebörd i vissa delar behöver kompletteras och preciseras i föreskrifter bedöms en sådan lösning inte vara lämplig. Propositionen innebär i vissa delar en helt ny reglering för understödsföreningarna, vilket medför ett behov av förtydliganden i föreskrifter. Vidare förväntas föreskrifterna leda till ett bibehållet skydd för en försäkringsförenings medlemmar. Detta sammantaget talar emot alternativet att avstå från att meddela föreskrifter. I vissa delar, som inte direkt berörs i lagstiftningen, har Finansinspektionen dock valt att i stället besluta om allmänna råd för att härigenom ge föreningarna en bild av vad myndigheten anser att reglerna bör innebära.

1.4 Rättsliga förutsättningar

Riksdagen har beslutat att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, genom nya bemyndiganden i 1 kap. 23 § 7–11 och 17 kap. 30 § FRL, ska få meddela föreskrifter om

- hur genomsnittliga försäkringsförmåner ska beräknas,
- krav på information som ska lämnas till försäkringstagare, andra ersättningsberättigade och de som erbjuds att teckna en försäkring,
- hur det schablonberäknade kapitalkravet ska beräknas,

- hur tillgångar ska placeras på ett aktsamt sätt,
- krav på hur en förening ska styras på ett sunt och ansvarsfullt sätt och
- när och hur en försäkringsförening ska upprätta och lämna in en försäkringsteknisk utredning.

Finansinspektionen utgår i denna remisspromemoria, som tidigare nämnts, från att det blir denna myndighet som kommer att få ett bemyndigande att meddela sådana föreskrifter.

Finansinspektionens föreskriftsrätt i fråga om innehållet i en verksamhetsplan, vilka upplysningar ett försäkringsföretag ska lämna till Finansinspektionen, åtgärdsplan vid bristande kapitalkrav och avgifter för återköp och överföring finns i 7 kap. 2 § försäkringsrörelseförordningen (2011:257).

Finansinspektionens föreskriftsrätt i fråga om föreskrifter om årsredovisning i försäkringsföretag finns i 4 § 4 förordningen (1995:1600) om årsredovisning i kreditinstitut, värdepappersbolag och försäkringsföretag.

Finansinspektionen har inte längre kvar några bemyndiganden att meddela föreskrifter om understödsföreningar. När det gäller Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2015:22) om eurokurs på försäkringsområdet innebär detta att det inte finns någon möjlighet för myndigheten att ändra föreskrifterna så att hänvisningen till understödsföreningar tas bort. Finansinspektionen har därför valt att föreslå nya föreskrifter om eurokurs på försäkringsområdet som kommer att gälla för andra företagstyper än understödsföreningar, och låta understödsföreningarna ligga ensamma kvar i de nuvarande föreskrifterna. I samband med detta justeras också rubriken i de nuvarande föreskrifterna för att skilja de båda föreskrifterna åt. När övergångstiden i 7 § lagen om införande av försäkringsrörelselagen väl har löpt ut kommer bestämmelserna om understödsföreningar i de aktuella föreskrifterna att sakna stöd i lag eller förordning, och inte längre kunna tillämpas.

1.5 Ärendets beredning

Finansinspektionen har i arbetet med att ta fram detta förslag till föreskrifter använt sig av en extern referensgrupp med representanter från understödsföreningarna Sjökaptenessocieteten, Sjömannaföreningen och Ignis Försäkringsförening, samt en fristående aktuarie. Två möten med referensgruppen har hållits och deltagarna har fått möjlighet att lämna synpunkter.

Finansinspektionen har även skickat ut ett informationsbrev till samtliga registrerade understödsföreningar om propositionen och dess innebörd, samt uppdaterat informationen på myndighetens webbplats.

2 Motivering och överväganden

Finansinspektionen redogör i avsnitten 2.1–2.9 för förslaget till föreningsföreskrifter och för motiveringar och överväganden till detta. I

avsnittet 2.10 redogörs för de föreslagna följdändringarna i befintliga föreskrifter och allmänna råd som gäller för understödsföreningar respektive försäkringsföreningar och motiveringar till dem. Slutligen behandlas i avsnittet 2.11 frågan om ikraftträdande och övergångsbestämmelser.

2.1 Utgångspunkter

I propositionen finns anpassade bestämmelser för försäkringsföreningar som har varit registrerade som understödsföreningar som inte har varit tjänstepensionskassor. Vidare gäller proportionalitetsprincipen enligt de grundläggande bestämmelserna om försäkringsrörelse. Nedan används *lagförslaget* när Finansinspektionen refererar till de ändringar i FRL som föreslås i propositionen.

De aktuella föreningarna har generellt sett relativt väldefinierade och okomplicerade riskprofiler samt mindre omfattande verksamhet. Samtidigt är föreningarna sinsemellan mycket olika eftersom det finns väsentliga skillnader mellan deras olika förmåner. Skillnaderna kan jämföras med de som finns mellan skade- och livförsäkringsrörelser. En utgångspunkt har därför varit att så långt som möjligt anpassa de föreslagna bestämmelserna efter dessa särdrag och de bestämmelser som understödsföreningarna tillämpar i dag.

Finansinspektionen har i sitt föreskriftsförslag i flera avseenden valt att utforma bestämmelserna med Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:9) om försäkringsföretag som har beviljats undantag beroende på storlek som förlaga (undantagsföreskrifterna). Anledningen till det är att det framgår av propositionen att de blivande försäkringsföreningarna, i likhet med de försäkringsföretag som har beviljats undantag beroende på storlek, ska tillämpa en anpassad reglering i FRL. Föreskriftsförslaget är således i flera avseenden anpassat till försäkringsföreningarnas särart och myndigheten anser att det står i proportion till riskerna i verksamheten. Anpassningarna syftar till att ge föreningarna möjlighet att fortsätta med sin verksamhet inom ramen för den gemensamma försäkringsrörelseregleringen med bibehållet högt skydd för konsumenter.

2.2 Tillämpningsområde och definitioner

I 1 kap. föreningsföreskrifterna finns bestämmelser om tillämpningsområde och definitioner samt om hur en förenings genomsnittliga förmåner ska beräknas.

Bestämmelserna om hur en beräkning av de genomsnittliga försäkringsförmånerna ska göras behövs för att Finansinspektionen ska kunna avgöra om en försäkringsförening ska anses vara en mindre förening enligt 1 kap. 19 d § andra stycket lagförslaget.

Vilka uppgifter som ska lämnas beror på vilken typ av försäkringsförmån som föreningen erbjuder. Enligt förslaget ska de föreningar som har sådana förmåner där försäkringens värde kan höjas löpande med återbäring

(retrospektivreservmetod), eller med pensionstillägg som successivt höjer pensionen för varje försäkring, ska lämna in aktuella uppgifter om försäkringstekniska avsättningar samt fördelade återbäringsmedel till Finansinspektionen när ansökan om omvandling görs.

För övriga typer av förmåner ska uppgifter om utbetalda försäkringsersättningar och utbetald återbäring lämnas in till myndigheten för de senaste fem åren.

Utifrån denna information och uppgifter om antal medlemmar och andra ersättningsberättigade, ska Finansinspektionen vid ansökan om omvandling eller senare anmälan avgöra om en försäkringsförening är en mindre förening enligt 1 kap. 19 d § andra stycket lagförslaget. Det vill säga om de genomsnittligt beräknade förmånerna kan bedömas understiga 23 650 kronor (50 procent av prisbasbeloppet 47 300 kronor för år 2020).

Den föreslagna bestämmelsen med definitioner motsvarar de definitioner som finns i undantagsföreskrifterna, Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:27) om förenklad årsredovisning i försäkringsföretag som har undantag. Därtill finns ett par definitioner som rör premier och interna regler.

2.3 Tillstånd

Finansinspektionen föreslår föreskrifter om vilka uppgifter en sådan verksamhetsplan som enligt 2 kap. 18 § FRL ska lämnas in vid en ansökan om tillstånd att driva försäkringsrörelse ska innehålla. Föreskrifterna utgår från det som gäller för försäkringsföretag enligt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse (försäkringsrörelseföreskrifterna), men kraven har anpassats med hänsyn till försäkringsföreningarnas särart.

Av lagförslaget framgår vad som krävs för att en förening ska kunna beviljas undantag. Föreningen måste uppfylla dels villkoren i 1 kap. 19 § FRL, dels kraven i 1 kap. 19 d § lagförslaget. Det innebär att föreningen, för att kunna få undantag, ska vara registrerad enligt den upphävda lagen när ansökan om tillstånd görs. Föreningen får vid denna tidpunkt inte meddela tjänstepensionsförsäkring. Föreningen får inte heller väsentligen ha ändrat inriktning eller utökat omfattningen av sin verksamhet i förhållande till den verksamhet som drevs enligt den upphävda lagen.

Om dessa förutsättningar är uppfyllda kan undantag beviljas från följande bestämmelser i FRL: 4 kap. 2 § om information, 4 kap. 4 § om försäkringsfrämmande verksamhet, 5–10 kap. om tillgångar, skulder och försäkringstekniska avsättningar, investeringar, kapitalbas, solvenskapitalkrav och minimikapitalkrav, interna modeller samt företagsstyrning, 16 kap. om offentliggörande och 19 kap. om grupp tillsyn i FRL. Om undantag beviljas ska föreningen i stället tillämpa bestämmelserna i 1 kap. 19 d–f §§ lagförslaget, försäkringsrörelseförordningen samt de föreslagna föreskrifterna och allmänna

råden. För en sådan förening som är mindre enligt 1 kap. 19 d § andra stycket lagförslaget ges vidare ytterligare vissa lättnader.

2.4 Information till försäkringstagarna

Finansinspektionen föreslår bestämmelser om vilken information som en försäkringsförening ska lämna till de som erbjuds att teckna en försäkring samt till försäkringstagare och andra ersättningsberättigade innan en försäkring meddelas, respektive under försäkrings- och utbetalningstiden. Vidare föreslås en bestämmelse om att information ska lämnas vid flytt av försäkring. Sådana mindre försäkringsföreningar som avses i 1 kap. 19 d § andra stycket lagförslaget föreslås undantas från vissa av bestämmelserna.

Det finns inte några krav på informationsgivning i den upphävda lagen. Som förebild har Finansinspektionen i stället utgått från Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:39) om information som gäller försäkring och tjänstepension (informationsföreskrifterna). Föreskriftsförslaget har dock anpassats till föreningarnas verksamhet och bestämmelserna är uppdelade i avsnitt som avser information innan en försäkring meddelas, information under försäkringstiden (spartiden) samt information när försäkringen är under periodisk utbetalning. Informationskraven under försäkringstiden gäller förändringar som påverkar försäkringens innehåll. Vanliga krav är information vid ändrad förmånsnivå genom uppkommen återbäring och ändrade avgiftsuttag, det vill säga ändring av reglerna för hur driftskostnader i föreningen täcks genom viss reduktion av försäkringarnas värden. För föreningar med verksamhet som innefattar periodiskt påfört återbäringskapital föreslås dessutom krav på årlig värdeinformation.

Föreningarna är inte undantagna från bestämmelsen i 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104), (FAL), om rätt till återköp eller överföring av försäkrings värde till annat försäkringsföretag (flytträtt). I de fall som försäkringsavtalet gäller pensionsförsäkring, och föreningen i övrigt inte bedömer att det finns några hinder för en överföring, bör det därför införas en bestämmelse om vilken information som ska lämnas i anslutning till en förfrågan om sådan överföring av en försäkrings värde. Som utgångspunkt bör föreningen åtminstone informera om sådan information som framgår av bilaga 2, avsnitt B i informationsföreskrifterna, där vissa informationskrav anges för överförande respektive mottagande försäkringsföretag.

Ytterligare vägledning finns i den branschrekommendation som Svensk Försäkring har utfärdat och som anger vilken information som bör lämnas vid överföring av pensionskapital.

För en sådan mindre försäkringsförening som avses i 1 kap. 19 d § andra stycket lagförslaget föreslår Finansinspektionen begränsade informationskrav. Till de som erbjuds att teckna försäkring föreslås att föreningen endast ska vara skyldig att tillhandahålla föreningens stadgar samt viss grundläggande information om försäkringen och dess innehåll. Detta under förutsättning att dessa dokument innehåller de uppgifter som ska lämnas enligt 3 kap. 1 §

föreningsföreskrifterna. Något krav på kontinuerlig information under försäkringstiden föreslås inte. Om stadgarna ändras på ett sätt som påverkar försäkringens innehåll föreslår Finansinspektionen dock att föreningen ska vara skyldig att informera om detta.

2.5 Försäkringstekniska avsättningar, investeringar, kapitalbas och schablonmässigt kapitalkrav

2.5.1 Försäkringstekniska avsättningar

Finansinspektionen föreslår bestämmelser om vad de försäkringstekniska avsättningarna ska motsvara och vilken diskonteringsräntekurva som bör användas.

Beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna (FTA) för livförsäkring ska grundas på antaganden om dödlighet och andra riskmått samt räntesats och driftskostnader, som var för sig ger en betryggande bestämning av FTA. FTA för skadeförsäkring beräknas med försiktiga antaganden. Finansinspektionen behåller dessa indirekta buffertar som försiktiga antaganden medför i föreskriftsförslaget eftersom de medverkar till ett bibehållet konsumentskydd. Närmare bestämmelser om beräkning och redovisning av FTA finns i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:27) om förenklad årsredovisning i försäkringsföretag som har undantag och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2019:23) om årsredovisning i försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag (redovisningsföreskrifterna). Några sådana bestämmelser föreslås därför inte i de nya föreskrifterna.

Finansinspektionen föreslår att de försäkringstekniska avsättningarna ska motsvara föreningens ansvar för

- a. ej intjänade premier och kvardröjande risker
- b. livförsäkringsavsättning,
- c. oregrerade skador, och
- d. återbäring och rabatter.

Dessa fyra poster ingår i försäkringsföretagens balansräkningar under posten försäkringstekniska avsättningar. För de försäkringsföreningar som har undantag enligt 1 kap. 1 § fjärde stycket ÅRFL finns bestämmelser om beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna i redovisningsföreskrifterna. Finansinspektionen föreslår därför inte heller några bestämmelser om detta i de nya föreskrifterna.

När det gäller *ej intjänade premier och kvardröjande risker* ska försäkringsföreningens avsättningar beräknas så att de alltid motsvarar summan av avsättningarna för varje försäkringsavtal. Avsättningarna får uppskattas med hjälp av den ej intjänade andelen av premien för löpande försäkringar (pro rata temporis). En försäkringsförenings avsättning för kvardröjande risker ska avse

ett beräknat tillägg som utöver avsättningen för ej intjänade premier kan anses behövas för att täcka framtida kostnader som har samband med ingångna försäkringsavtal (det tidigare begreppet var nivå tillägg).

Livförsäkringsavsättningar ska beräknas så att de alltid motsvarar summan av avsättningarna för varje livförsäkringsavtal. Avsättningen, enligt 22 § den upphävda lagen, utgörs av skillnaden mellan kapitalvärdet av försäkringsföreningens framtida utgifter för löpande försäkringar och det förväntade kapitalvärdet av de premier eller avgifter som föreningen ytterligare kan ha att ta ut för dessa försäkringar (prospektiv beräkningsmetod).

För båda dessa avsättningar användes tidigare det äldre begreppet premiereserv, se till exempel 22 § den upphävda lagen.

När det gäller *oreglerade skador* ska avsättningarna uppgå till föreningens uppskattade slutliga kostnader för att tillgodose alla krav, oavsett om dessa krav har anmälts eller inte. Avdrag görs för de belopp som föreningen redan har betalat ut med anledning av ersättningskrav. Föreningen ska räkna in beräknade framtida driftskostnader, återbäring som har förfallit till betalning samt avsättningar för inträffade men ännu inte inrapporterade skador. Det äldre begreppet var ersättningsreserv.¹

När det gäller *återbäring och rabatter* ska avsättningarna för återbäring motsvara summan av de återbäringsbelopp som har tilldelats föreningens försäkringstagare, men som ännu inte har förfallit till betalning. *Tilldelad återbäring* ska motsvara summan av de återbäringsbelopp som har tilldelats föreningens försäkringstagare men som ännu inte har förfallit till betalning. Tilldelad återbäring kallas även *garanterad återbäring*.

Finansinspektionen föreslår att försäkringsföreningarna bör använda den diskonteringsräntekurva som publiceras på Finansinspektionens webbplats, när de diskonterar hela eller delar av de försäkringstekniska avsättningarna till nuvärde (kapitalvärde). Alternativt kan den räntesats som följer av Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:24) om försäkringstekniska grunder (tryggande grunderna) tillämpas.

2.5.2 Investeringar

Finansinspektionen föreslår bestämmelser om begränsningar av hur de tillgångar som motsvarar de försäkringstekniska avsättningarna och det schablonmässiga kapitalkravet får investeras.

I Finansdepartementets promemoria En översyn av regleringen för tjänstepensionsföretag², konstateras att kapitalkravet för tjänstepensionsföretag enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 av den 14 december

¹ Enligt Svenska Försäkringsföreningens Försäkringstermer (1987) avsågs en skuldpost i ett försäkringsbolags balansräkning som utgör det beräknade värdet av bolagets samlade ansvarighet på grund av inträffade försäkringsfall. Om det gäller livförsäkring så tillkommer tilldelad återbäring som har förfallit till betalning men som ännu inte betalats ut.

² FI2020/01995/FPM, s. 13.

2016 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (andra tjänstepensionsdirektivet) som motsvarar ett procentuellt påslag på FTA kan ge ett acceptabelt skydd. Detta under förutsättning att kapitalkravet kompletteras med omfattande begränsningar av hur stora investeringar som företagen får göra i olika tillgångslag. För tjänstepensionsföretagen valde regeringen dock att införa ett riskkänsligt kapitalkrav utan några begränsningar om investeringar. För de understödsföreningar som inte har varit tjänstepensionskassor föreslår regeringen i propositionen i stället ett schablonmässigt kapitalkrav, som liknar det krav som finns i andra tjänstepensionsdirektivet. Finansinspektionen bedömer därför att kapitalkravet, i enlighet med regeringens resonemang i promemorian, behöver kompletteras med begränsningar av föreningarnas investeringar. Med hänsyn till detta bedömer Finansinspektionen att det krävs föreskrifter om begränsningar av investeringar som kompletterar det föreslagna schablonmässiga kapitalkravet i propositionen.

De begränsningsregler som föreslås för tillgångar som motsvarar de försäkringstekniska avsättningarna och det schablonmässiga kapitalkravet – och som ska omhänderta marknadsriskerna i det schablonmässiga kapitalkravet – är i princip desamma som i 24 a § den upphävda lagen. Bestämmelserna gör det dock möjligt för föreningarna att investera i bland annat aktier och andra värdepapper, vilket inte är tillåtet enligt 24 § upphävda lagen.

Finansinspektionen föreslår därför att bestämmelserna utformas med investeringsreglerna i 2 kap. undantagsföreskrifterna som förlaga.

Ett förmånsrättsregister för försäkringsföretag är en central del av konsumentskyddsregleringen, och vid en eventuell likvidation är ett korrekt fört register en förutsättning för att försäkringstagarnas förmånsrätt ska kunna tillgodoses. Finansinspektionen saknar dock bemyndigande att föreskriva om förmånsrätten för en försäkringsförening. För att uppnå ett tillfredsställande skydd för försäkringstagarna även i en förening, föreslår Finansinspektionen att det införs allmänna råd om att föreningen bör föra ett register över de tillgångar som motsvarar de försäkringstekniska avsättningarna och det schablonmässiga kapitalkravet.

Finansinspektionen föreslår även en bestämmelse om hantering av valutakursrisk och valutamatchning. Finansinspektionen bedömer att en förteckning över godkända stater, vars valutor används, är nödvändigt för att begränsa försäkringsföreningarnas placeringsrisker. De motiv som anges i beslutspromemorian till undantagsföreskrifterna är relevanta även för de nu föreslagna föreskrifterna.³

Specialföretag i enlighet med definitionen i 1 kap. 12 § 11 FRL finns inte i Sverige i dag. Finansinspektionen väljer därför att inte föreslå några föreskrifter om sådana, motsvarande de som finns i undantagsföreskrifterna. Om sådana investeringsmöjligheter skulle uppstå i framtiden kan det finnas anledning för Finansinspektionen att göra en ny bedömning. I dagsläget

³ Se FI dnr 10-9534 s. 84.

bedömer myndigheten att det är tveksamt om en sådan investering skulle kunna bedömas som en aktsam investering för en försäkringsförening.

2.5.3 Kapitalbas och schablonmässigt kapitalkrav

2.5.3.1 Kapitalbas

Finansinspektionen föreslår bestämmelser om hur en försäkringsförenings kapitalbas ska vara sammansatt.

En försäkringsförening behöver inte ta fram en särskild solvensbalansräkning, utan kan använda sig av balansräkningen i redovisningen. Föreskriftsförslaget innebär att beräkningen av föreningens kapitalbas ska utgå från föreningens balansräkning, som ska upprättas i enlighet med bestämmelserna i ÅRFL och redovisningsföreskrifterna. Det innebär till exempel att föreningens tillgångar kan värderas till verkligt värde eller till anskaffningsvärde. Finansinspektionen föreslår att värdering till verkligt värde får användas för de tillgångar som motsvarar FTA och det schablonmässiga kapitalkravet. Eventuellt övervärde får ingå i beräkningen av kapitalbasen under förutsättningen att föreningen upplyser om sådana övervärden i sin årsredovisning. Finansinspektionen föreslår vidare, i likhet med de bestämmelser som har gällt tidigare i Solvens 1-regelverket⁴ och de bestämmelser om kapitalbas som gäller enligt 3 kap. 2 § 2 undantagsföreskrifterna, att immateriella tillgångar ska dras av från kapitalbasen.

2.5.3.2 Kapitalkrav

Finansinspektionen föreslår bestämmelser om att det schablonmässiga kapitalkravet ska utgöra fem procent av försäkringsföreningens försäkringstekniska avsättningar.

Finansinspektionen bedömer att de bestämmelser om kapitalkrav som gäller enligt 3 kap. 5 och 6 §§ undantagsföreskrifterna beroende på storlek, inte är anpassade för den verksamhet som försäkringsföreningarna driver. Myndigheten föreslår därför inga motsvarande bestämmelser för försäkringsföreningar.

Finansinspektionens målsättning är att propositionens lagförslag om det schablonmässiga kapitalkravet – tillsammans med de föreslagna föreskrifterna om bland annat begränsningar i investeringarna av en föreningens tillgångar – ska bidra till ett bibehållet konsumentskydd. Föreskrifterna är anpassade till den ofta mindre komplicerade verksamhet som försäkringsföreningarna driver. Finansinspektionen anser dock att det är viktigt att även försäkringsföreningarna tar hänsyn till finansiella risker när de beräknar kapitalkravet. De *finansiella risker* (marknadsriskerna) som är kopplade till tillgångssidan i balansräkningen hanteras genom de föreskrifter om investeringsregler som föreslås, se avsnitt 2.5.2.

⁴ Det regelverk som gällde för försäkringsområdet till och med 2015.

Enligt Finansinspektionen innebär de föreslagna bestämmelserna att ett företag i kapitalkravsberäkningen tar hänsyn till de *försäkringsrisker*, exempelvis dödsfallsrisk, ränterisk och driftskostnadsrisk, som det är utsatt för.

Finansinspektionen föreslår att kapitalkravet ska vara fem procent av de försäkringstekniska avsättningarna, i enlighet med det som gäller i dag för understödsföreningar enligt 23 § andra stycket den upphävda lagen. Detta utgör en del av det kapitalkrav som gäller enligt 3 kap. 6 § undantagsföreskrifterna.

2.6 Styrning av en försäkringsförening

Finansinspektionen föreslår föreskrifter och allmänna råd om styrning av en försäkringsförening.

Försäkringsföreningar som enligt lagförslaget beviljas undantag från de bestämmelser om företagsstyrning som finns i 10 kap. FRL ska i stället styras på ett sunt och ansvarsfullt sätt i medlemmarnas intresse.

Finansinspektionen har i sitt föreskriftsförslag utgått från Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag, som understödsföreningarna tillämpar i dag. De allmänna råden har anpassats för att säkerställa ett tillräckligt skydd för försäkringstagare utan att kraven på föreningarna ökar på ett omotiverat sätt jämfört med vad som gäller för dem i dag. Vissa av bestämmelserna har ändrats från allmänna råd till föreskrifter.

Med hänsyn till föreningarnas verksamhet bedömer Finansinspektionen att de allmänna råd som gäller för understödsföreningar i dag i stora drag bör behållas. Som nämns ovan har dock vissa delar gjorts om till föreskrifter i stället. Det rör sig i dessa fall om bestämmelser som bedöms särskilt grundläggande för en försäkringsförening, däribland god intern kontroll, hantering och uppföljning av föreningens risker, regelefterlevnad, internrevision och uppdragsavtal. Det föreslås inte några krav på funktioner för riskkontroll och regelefterlevnad för föreningarna. Däremot har en försäkringsförening ansvar för att säkerställa att hanteringen, respektive uppföljningen, av risker är tillfredsställande och att de bestämmelser som gäller för försäkringsföreningar följs.

När det gäller oberoende granskning föreslår Finansinspektionen att en förening som inte har kategoriserats som mindre ska ha en funktion för internrevision. Vidare föreslås att funktionen regelbundet ska göra en oberoende granskning. Föreningen kan anlita en konsultfirma för uppdraget.

För en sådan mindre förening som avses i 1 kap. 19 d § andra stycket lagförslaget anser Finansinspektionen att det inte är motiverat att föreningen vare sig ska ha en funktion för internrevision eller att föreningen regelbundet ska göra en oberoende granskning. Däremot föreslås att en sådan mindre förening regelbundet ska utvärdera behovet av oberoende granskning och om det bedöms nödvändigt se till att en sådan genomförs.

En försäkringsförening som väljer att lägga ut delar av verksamheten till en uppdragstagare utanför föreningen har kvar det fulla ansvaret för den

verksamheten. En sådan förening ansvarar alltså på samma sätt för verksamhet som utförs av uppdragstagare som om föreningen hade utfört verksamheten i egen regi. En förening som vill lägga ut verksamhet behöver enligt förslaget upprätta ett skriftligt uppdragsavtal. Föreningen ska också säkerställa att uppdragstagaren följer de bestämmelser som gäller för försäkringsföreningar samt upprätthåller föreningens ansvar gentemot Finansinspektionen, till exempel när det gäller möjligheten för myndigheten att utöva tillsyn. Vidare föreslås att en förening som har lagt ut en central del av den tillståndspliktiga verksamheten, i förväg ska anmäla det till Finansinspektionen. En sådan anmälan ska således göras innan avtalet börjar gälla.

En understödsförening ska i dag tillämpa Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2016:21) om ersättningspolicy i understödsföreningar, börser och clearingorganisationer. För små försäkringsföretag som kan beviljas undantag enligt 1 kap. 19 och 20 §§ FRL finns emellertid inte några regler om styrdokument för ersättningar. Några sådana föreslås därför inte heller för försäkringsföreningarna.

2.7 Försäkringsteknisk utredning

Finansinspektionen föreslår bestämmelser om hur ofta en försäkringsteknisk utredning i enlighet med 17 kap. 17 a § lagförslaget ska göras och lämnas in till myndigheten. De föreslagna bestämmelserna anger också vad som ska framgå av utredningen och vem som ska anses vara behörig att göra den.

För de försäkringsföreningar som har kategoriserats som mindre föreslås betydande lättnader när det gäller kraven på utredning. När det gäller övriga föreningar föreslår Finansinspektionen att de ska upprätta och lämna in utredningar minst vart tredje år, med början ett år efter att Finansinspektionen har gett föreningen tillstånd att omvandlas till en försäkringsförening.

Utredningen ska åtminstone beskriva de olika förmånerna. Den ska också innehålla uppgifter om vilka antaganden som beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna har baserats på uppdelade på olika förmånsslag. Vidare ska överskottet i verksamheterna framgå.

Finansinspektionen föreslår även allmänna råd om att föreningen bör lämna förslag i utredningen om hur den ska hantera överskott och om huruvida överskott ska kunna leda till en höjning av försäkringstagarnas förmåner. En livförsäkringsförening ska kommentera i utredningen om den har gjort avsteg från kontributionsprincipen i 13 kap. 23 § FRL, antingen i försäkringsavtalet eller genom föreningens stadgar.

2.8 Rapportering

Finansinspektionen föreslår bestämmelser om att en försäkringsförening årligen ska rapportera uppgifter till Finansinspektionen. Enligt förslaget kan en förening få undantag från sådan rapportering om det finns särskilda skäl.

Tidpunkten för att senast lämna uppgifterna till myndigheten föreslås vara den 15 maj.

Förslaget innebär att uppgifter om kapitalbas och det schablonmässiga kapitalkravet, som baseras på försäkringstekniska avsättningar, ska lämnas till Finansinspektionen. Enligt Finansinspektionen behövs dessa uppgifter för att myndigheten ska kunna följa upp att försäkringsföreningens kapitalbas är tillräcklig. Det föreslås även att rapporteringen ska innehålla uppgifter om summan av tillgångar fördelad på byggnader och mark, aktier och andelar, obligationer och räntebärande värdepapper, övriga placeringstillgångar samt övriga tillgångar.

Finansinspektionen bedömer att dessa uppgifter kommer att ge grundläggande information om hur en försäkringsförenings investeringar är fördelade och hur stora tillgångar en förening förfogar över. Slutligen föreslås att rapporteringen ska innehålla uppgifter om antal försäkringstagare, hur det antalet har förändrats under året samt orsakerna till sådana förändringar.

Om föreningen upptäcker avvikelser från lämnade uppgifter eller om det görs ändringar på en föreningsstämma ska föreningen, enligt förslaget, så snart som möjligt lämna in en korrigerad rapport till Finansinspektionen. Utöver felskrivningar kan det röra sig om att det på en föreningsstämma fattas beslut som innebär att de uppgifter som har lämnats i rapporteringen är missvisande.

Vanligtvis sker rapportering till Finansinspektionen elektroniskt via myndighetens rapporteringsverktyg. Detta bedöms dock kunna bli onödigt betungande för föreningarna eftersom de är så små och inte tidigare har rapporterat elektroniskt. Dessutom rör det sig endast om ett fåtal uppgifter som ska lämnas. Finansinspektionen föreslår därför att uppgifterna i stället ska lämnas per e-post eller post till myndigheten. Eftersom det rör sig om ett fåtal uppgifter och ett begränsat antal föreningar anser Finansinspektionen att de uppgifter som rapporteras in kan sammanställas manuellt på myndigheten.

Tidigare har en förening, om den inte har haft undantag, årligen skickat in sin årsredovisning till Finansinspektionen. Myndigheten föreslår att detta krav ersätts av den föreslagna rapporteringen. Detta innebär ett utökat krav för den försäkringsförening som har haft undantag.

2.9 Åtgärdsplan för förening som inte uppfyller kapitalkravet

Finansinspektionen föreslår bestämmelser om vilka uppgifter som en åtgärdsplan ska innehålla om en förening inte uppfyller kapitalkravet⁵⁵.

En försäkringsförening omfattas av bestämmelserna om ingripanden i 18 kap. FRL. Föreningen bör därför även tillämpa bestämmelser som motsvarar de som finns i 12 kap. försäkringsrörelseföreskrifterna, som kompletterar 18 kap. FRL. Finansinspektionen bedömer att de föreslagna uppgifterna som en sådan

⁵⁵ Att inte uppfylla kapitalkravet innebär att föreningens kapitalbas inte är tillräckligt stor för att täcka det schablonmässiga kapitalkravet.

åtgärdsplan ska innehålla är nödvändiga för myndighetens möjlighet att på tillräckliga grunder godkänna en åtgärdsplan.

2.10 Avgifter för återköp och överföring

Finansinspektionen föreslår bestämmelser om avgifter för återköp och överföring.

De föreslagna föreskrifterna anger vilka kostnader som en förening får beakta för åtgärder som utförs för att uppfylla en begäran om återköp eller överföring. Försäkringsföreningarna omfattas av den lagstadgade återköps- och överföringsrätten i 11 kap. 5 § FAL och 4 kap. 17 a–c §§ FRL. De bör därför även omfattas av bestämmelser som motsvarar de som finns i 14 kap. försäkringsrörelseföreskrifterna, och som kompletterar 4 kap. 17 a–c §§ FRL.

Med *personalkostnader* avses lön, arbetsgivaravgifter och andra sociala avgifter som föreningen har för aktuell personal.

Med *kostnader för utskrifter, porto och digitala utskick* avses kostnader för att sända ut nödvändig information i ett återköps- eller överföringsärende, men inte kostnader för att ta fram det material som skickas. Både utskick i pappersform och digital form omfattas.

Med *datakostnader* avses sådana nödvändiga kostnader, utöver personalkostnader och kostnader för utskick, som föreningen kan ha för exempelvis arkivering, rapportering av kontrolluppgifter till Skatteverket och kontoöverföringar. Kostnader för att upprätthålla en arkivfunktion och intern statistikrapportering omfattas inte. Inte heller omfattas kostnader för drift av it-system.⁶

2.11 Ändringar i befintliga föreskrifter och allmänna råd

Lagförslaget och Finansinspektionens föreskriftsförslag påverkar följande föreskrifter och allmänna råd:

- Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 1993:6) om avgränsning av understödsförenings verksamhet gentemot affärsmässigt driven försäkringsrörelse,
- Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2004:10) för revisorer förordnade av Finansinspektionen,
- Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag,
- Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2010:1) om kvartalsstatistik för vissa värdepappersbolag,

⁶ Se även beslutspromemorian i FI dnr 17-21914.

- Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om förenklad årsredovisning i försäkringsföretag som har undantag,
- försäkringsrörelseföreskrifterna,
- Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:13) om tillsynsrapportering för försäkringsrörelse, och
- Finansinspektionens allmänna råd om ersättningspolicy i understödsföreningar, börser och clearingorganisationer.

De ändringar som föreslås beskrivs närmare under respektive avsnitt nedan.

2.11.1 De allmänna råden om avgränsning av understödsförenings verksamhet gentemot affärsmässigt driven försäkringsrörelse

Finansinspektionen föreslår att de allmänna råden om avgränsning av understödsförenings verksamhet gentemot affärsmässigt driven försäkringsrörelse upphävs.

En understödsförening får enligt 1 § den upphävda lagen inte driva affärsmässig försäkringsrörelse. De allmänna råden förtydligar vad en sådan affärsmässig försäkringsrörelse är. Eftersom en försäkringsförening inte har motsvarande förbud mot affärsmässigt driven försäkringsrörelse behövs de allmänna råden inte längre. Finansinspektionen föreslår därför att de upphävs.

2.11.2 De allmänna råden för revisorer förordnade av Finansinspektionen

Finansinspektionen föreslår att de allmänna råden för revisorer förordnade av Finansinspektionen ändras så att de inte gäller för de understödsföreningar som omfattas av den upphävda lagen. Vidare har de allmänna råden uppdaterats på så sätt att de hänvisningar som görs till olika lagar är korrekta.

Eftersom understödsföreningar inte kommer att finnas kvar som företagstyp när övergångsregleringen för dessa upphör den 1 januari 2021, finns det inte längre anledning att ha en hänvisning i de allmänna råden till revisorer som har förordnats enligt den upphävda lagen. De allmänna råden gäller dock för försäkringsföreningar, varför revisorer som förordnas i de understödsföreningar som omvandlas till sådana även fortsatt kommer att omfattas. Det har inom ramen för detta regelärende inte funnits möjlighet att göra en allmän översyn av de allmänna råd som nu ändras. De allmänna råden ges därför inte ut på nytt, vilket annars är det normala tillvägagångssättet när allmänna råd ändras.

2.11.3 De allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag

Finansinspektionen föreslår att de allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella institut ändras så att de inte gäller för de understödsföreningar som omfattas av den upphävda lagen.

Eftersom understödsföreningar inte kommer att finnas kvar som företagstyp när övergångsregleringen för dessa upphör den 1 januari 2021, behöver hänvisningen till understödsföreningar i de allmänna råden tas bort.

Bestämmelserna i de allmänna råden har dock i stora delar flyttats över till de föreslagna föreskrifterna och allmänna råden. Det har inom ramen för detta regelverksarbete inte funnits möjlighet att göra en allmän översyn av de allmänna råden från 2005. Därför ges inte heller dessa allmänna råd ut på nytt.

2.11.4 Föreskrifter om kvartalsstatistik för vissa värdepappersbolag

Finansinspektionen föreslår att föreskrifterna om kvartalsstatistik för vissa värdepappersbolag ändras så att understödsföreningar tas bort i bilaga 2, där det anges vad som avses med försäkringsföretag.

Eftersom understödsföreningar inte kommer att finnas kvar som företagstyp när övergångsregleringen för dessa upphör den 1 januari 2021, föreslås att understödsföreningar tas bort i bilagan i föreskrifterna. Föreningarna kommer i stället att omfattas i egenskap av försäkringsföreningar.

2.11.5 Föreskrifter om förenklad årsredovisning i försäkringsföretag som har undantag

Finansinspektionen föreslår att de redovisningsföreskrifter som ska gälla för sådana försäkringsföretag som har beviljats undantag från ÅRFL ändras.

Understödsföreningar som har undantag från ÅRFL tillämpar i dag de upphävda föreskrifterna Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2006:18) om förenklad årsredovisning i försäkringsföretag som har dispens (de äldre redovisningsföreskrifterna). Enligt 1 kap. 1 § ÅRFL i den lydelse bestämmelsen har i propositionen, får försäkringsföreningarna – i likhet med vad som gällde tidigare – ansöka om undantag från ÅRFL. Om Finansinspektionen medger undantag ska dessa föreningar tillämpa Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om förenklad årsredovisning i försäkringsföretag som har undantag (redovisningsföreskrifterna).

Bestämmelserna i de äldre redovisningsföreskrifterna om understödsföreningar motsvarar – förutom generella bestämmelser oavsett företagsform – i huvudsak de bestämmelser som finns i redovisningsföreskriften om livförsäkring. Vissa begrepp som förekommer i de äldre redovisningsföreskrifterna relaterade till redovisning och beräkning av försäkringstekniska avsättningar har dock utmönstrats från ÅRFL och redovisningsföreskrifterna. Det gäller till exempel begreppen försäkringsfond och premiereserv som förekommer i den upphävda lagen och i uppställningsformerna i de äldre redovisningsföreskrifterna.

Finansinspektionen föreslår nu att redovisningsföreskrifterna i relevanta delar förtydligas med bestämmelser om vad som gäller för försäkringsföreningar som enligt lagförslaget beviljas undantag för att förenkla tillämpningen av föreskrifterna.

Finansinspektionen föreslår nya allmänna råd till 2 kap. 1 § redovisningsföreskrifterna om vilka bestämmelser en försäkringsförening bör tillämpa när den upprättar resultatanalysen enligt bilaga 5 i redovisningsföreskrifterna, eftersom begreppet verksamhetsgrenar har utmönstrats från ÅRFL. Utformningen av resultatanalysen för livförsäkringsrörelse i redovisnings-

föreskrifterna, motsvarar resultatanalysens utformning för understödsföreningar i de äldre redovisningsföreskrifterna. Finansinspektionen föreslår vidare att försäkringsgrenen sjukförsäkring i resultatanalysen i bilaga 5 för livförsäkringsrörelse kompletteras så den även innefattar olycksfallsförsäkring, eftersom föreningarna kan ha dessa försäkringar.

Uppställningsformen för resultaträkningen enligt de äldre redovisningsföreskrifterna motsvarar i huvudsak uppställningsformen för livförsäkringsrörelse i redovisningsföreskrifterna. Finansinspektionen föreslår därför nya föreskrifter i 3 kap. 2 § om att försäkringsföreningarna ska tillämpa denna uppställningsform. Vidare föreslås att uppställningsformen för livförsäkringsrörelse i bilaga 2 och 7 redovisningsföreskrifterna kompletteras med nya poster om redovisning av förändring av ej intjänade premier och kvardröjande risker. Dessutom föreslår Finansinspektionen att bilagorna 4 och 9 om innehållet i resultaträkningens poster kompletteras med nya föreskrifter, 5 a § respektive 8 a §, när det gäller redovisning av förändring av ej intjänade premier och kvardröjande risker.

Ändringarna föreslås eftersom överföringar mellan försäkringstekniska avsättningar och fonder i eget kapital kan regleras i de berörda understödsföreningarnas stadgar. Förslaget motsvarar bestämmelserna om redovisning av försäkringsfond och premiereserv i de äldre redovisningsföreskrifterna. Eftersom även balansposter berörs föreslår Finansinspektionen att en ny paragraf införs i bilaga 3 om innehållet i balansräkningens poster när det gäller posten AA.V.5 Övriga fonder, som anger att stadgeenliga fonder ska redovisas under denna post. Förslaget motsvarar 23 § i bilaga 3 de äldre redovisningsföreskrifterna. Vidare föreslås bestämmelser som förtydligar hur redovisningen av försäkringsfonden i 27 § samma bilaga om balansräkningsposten ej intjänade premier och kvardröjande risker ska ske. Förslaget motsvarar 30 § i bilaga 3 de äldre redovisningsföreskrifterna.

Understödsföreningar som inte har varit registrerade tjänstepensionskassor ska enligt de äldre redovisningsföreskrifterna lämna upplysningar i förvaltningsberättelsen om medlemstal och väsentliga förändringar i dessa. Finansinspektionen föreslår nya föreskrifter om att dessa upplysningar även fortsättningsvis ska lämnas i förvaltningsberättelsen enligt redovisningsföreskrifterna eftersom det är väsentlig information om föreningen. Förslaget motsvarar 5 kap. 2 § de äldre redovisningsföreskrifterna.

Försäkringsföreningarna ska enligt föreskriftsförslaget beräkna en kapitalbas och ett schablonmässigt kapitalkrav. Finansinspektionen föreslår nya allmänna råd till 6 kap. 1 § om hur dessa upplysningar bör lämnas i förvaltningsberättelsen. Förslaget motsvarar upplysningar som bör lämnas i förvaltningsberättelsen enligt de äldre redovisningsföreskrifterna.

Slutligen föreslås redaktionella ändringar i 20 b och 21 b §§ i bilaga 3 redovisningsföreskrifterna till aktuella lagrum i lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.

2.11.6 Försäkringsrörelseföreskrifterna

Finansinspektionen föreslår att försäkringsrörelseföreskrifterna ändras så att vissa försäkringsföreningar undantas från dess tillämpning utom när det gäller bestämmelserna om försäkringsklasser i 2 kap. föreskrifterna.

Dessa försäkringsföreningar kommer att tillämpa de nya föreslagna föreningsföreskrifterna. I de nya föreskrifterna finns bestämmelser som i stora delar motsvarar de områden som regleras i försäkringsrörelseföreskrifterna, men bestämmelserna har anpassats utifrån föreningarnas särart. Föreningarna bör därför undantas i försäkringsrörelseföreskrifterna, som ska tillämpas av försäkringsföretag, utom vad gäller bestämmelserna om försäkringsklasser.

2.11.7 Föreskrifter och allmänna råd om tillsynsrapportering för försäkringsrörelse

Finansinspektionen föreslår att de försäkringsföreningar som tidigare har varit registrerade som understödsföreningar som inte har varit tjänstepensionskassor inte ska tillämpa föreskrifterna och de allmänna råden om tillsynsrapportering för försäkringsrörelse.

Bakgrunden till förslaget är att dessa försäkringsföreningar kommer att tillämpa de nya föreslagna föreningsföreskrifterna. I de nya föreskrifterna finns bestämmelser om rapportering till Finansinspektionen som är anpassade till försäkringsföreningarnas särart.

2.11.8 Allmänna råd om ersättningspolicy i understödsföreningar, börser och clearingorganisationer

Finansinspektionen föreslår att de allmänna råden (FFFS 2016:21) om ersättningspolicy i understödsföreningar, börser och clearingorganisationer ändras så att de inte ska gälla för de som omfattas av den upphävda lagen.

De allmänna råden omfattar sedan 2016 inte försäkringsföretag, eftersom sådana i stället ska uppfylla de krav på ersättningsystem som följer av Solvens 2-regelverket. Eftersom understödsföreningar inte kommer att finnas kvar som företagstyp när övergångsregleringen för dessa upphör den 1 januari 2021 föreslår Finansinspektionen att de allmänna råden inte ska gälla för de som omfattas av den upphävda lagen. De understödsföreningar som omvandlas till försäkringsföreningar kommer dock även fortsättningsvis att omfattas. Mot bakgrund av ändringen ges de allmänna råden ut på nytt. I samband med detta har de allmänna råden setts över och vissa smärre språkliga ändringar har gjorts.

2.12 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2020. Understödsföreningar som inte är tjänstepensionskassor måste före den 31 december 2020 ansöka om tillstånd att omvandlas till försäkringsföreningar, alternativt träda i likvidation. De nya föreskrifterna och föreskriftsändringarna föreslås träda i kraft den 1

november 2020, två månader före den sista dagen att lämna in ansökan om tillstånd till Finansinspektionen.

Även de ändringar som görs i befintliga föreskrifter och allmänna råd föreslås träda i kraft samma datum. För dessa föreslås i ett fall övergångsbestämmelser som innebär att äldre föreskrifter och allmänna råd gäller för understödsföreningar som under en övergångsperiod tillämpar den upphävda lagen.

3 Förslagets konsekvenser

De som omfattas av förslaget är sådana försäkringsföreningar som har varit registrerade som understödsföreningar som inte har varit tjänstepensionskassor. Enligt Finansinspektionens företagsregister finns det för närvarande 27 sådana understödsföreningar.

En övervägande del av de konsekvenser som kan uppstå med anledning av de nya reglerna bedöms uppstå till följd av de lagändringar som har föreslagits i propositionen. I detta avsnitt analyseras dock endast sådana konsekvenser som bedöms kunna uppstå till följd av föreskriftsförslaget.

De föreslagna föreskrifterna innebär framför allt något utökade krav på information, investeringar, försäkringsteknisk utredning, styrning av en förening och rapportering. När det gäller reglerna om styrning har flera delar av de allmänna råd som föreningarna tillämpar i dag tagits bort ur förslaget, vilket kan ses som en regellättnad. Å andra sidan har några av de allmänna råden gjorts om till föreskrifter, vilket i sig innebär utökade krav för de föreningar som i dag inte uppfyller dessa allmänna råd. Kravet på en funktion för internrevision, respektive kravet på regelbunden utvärdering av behovet av oberoende granskning, är sådana allmänna råd som föreslås bli föreskrifter för föreningarna.

En beskrivning av vad Finansinspektionen vill uppnå med regleringen, alternativa lösningar och vilka effekter som uppstår om någon reglering inte kommer till stånd finns i avsnitt 1 Utgångspunkter. Där beskrivs även de normgivningsbemyndiganden som finns.

Finansinspektionen bedömer att de föreslagna bestämmelserna om informationskrav, kapitalkrav, investeringar, åtgärdsplan vid bristande uppfyllelse av kapitalkravet samt avgifter för återköp och överföring, inte kommer att innebära annat än mycket begränsade kostnadsökningar för föreningarna. För en förening som inte har följt de allmänna råden om intern styrning och kontroll i Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag medför det föreslagna kravet på att ha en funktion för internrevision, respektive kravet på att regelbundet utvärdera behovet av oberoende granskning, något högre kostnader. I övrigt bedömer Finansinspektionen att de föreslagna bestämmelserna om krav på styrning av en förening inte kommer att innebära att kostnaderna för en förening blir högre. Att föreningarna behöver rapportera uppgifter till Finansinspektionen samt

upprätta och lämna in en försäkringsteknisk utredning till myndigheten medför dock en viss kostnadsökning för föreningarna.

Finansinspektionen bedömer att de föreslagna ändringarna i redovisningsföreskrifterna bör ha en marginell inverkan på föreningens redovisning samt processer och system för att ta fram redovisningsinformation. Detta eftersom de föreslagna ändringarna endast är förtydliganden om tillämpningen av redovisningsföreskrifterna och inte innebär några materiella förändringar i den information som företagen behöver ta fram. Ändringarna i redovisningsföreskrifterna bör därför, enligt Finansinspektionens uppfattning, inte medföra några särskilda administrativa, materiella eller finansiella kostnader för föreningarna.

Finansinspektionen bedömer att föreningarnas konkurrensförmåga inte bör påverkas, eftersom ändringarna omfattar samtliga försäkringsföreningar som tillämpar redovisningsföreskrifterna.

Sammanfattningsvis bedömer Finansinspektionen att de förslag till nya föreskrifter som nu lämnas inte kommer att medföra några nämnvärda kostnadsökningar för understödsföreningarna.

3.1 Konsekvenser för samhället och konsumenterna

Syftet med de föreslagna bestämmelserna om information, investeringar, försäkringsteknisk utredning, rapportering och styrning av en försäkringsförening är att förbättra styrningen av och tillsynen över föreningarna, samt förbättra förutsättningarna för att förvalta försäkringarna. Detta bedöms som positivt för både samhälle och konsumenter.

3.2 Konsekvenser för försäkringsföreningarna

3.2.1 Utgångspunkter för kostnadsberäkningarna

Kostnadsberäkningen för de föreningar som berörs av föreskrifterna (se avsnitt 3.2.2) utgår från vissa antaganden. En del av bedömningen av vilka konsekvenser som föreskrifterna får är vilka kostnader som kan förväntas uppstå. För att uppskatta kostnaderna för försäkringsföreningarna utgår Finansinspektionen från instruktioner från Tillväxtverket om hur man beräknar ekonomiska effekter av regler för försäkringsföretag. Statistiska centralbyråns (SCB) statistik över löner omfattar dock relativt breda yrkesgrupper. Dessutom går de aktuella föreningarna inte att jämföra med andra försäkringsföretag eftersom de har betydligt mer begränsad verksamhet. Finansinspektionen frångår därför de uppgifter som finns i Tillväxtverkets databas Malin och även de uppgifter som tidigare har använts i konsekvensanalysen vid framtagandet av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2019:21) om tjänstepensionsföretag⁷. För att uppskatta kostnaderna för föreningarna

⁷ Se beslutspromemorian i FI Dnr 18-1154.

använder Finansinspektionen i stället följande uppskattningar av kostnader och årsarbetstid:

- Genomsnittlig intern lönekostnad: 500 kronor per timme.
- Konsultkostnad: 1 000–1 500 kronor per timme.
- Årsarbetstid: uppskattas till 1 800 timmar.

3.2.2 Berörda företag

Enligt Finansinspektionens företagsregister finns det för närvarande 27 föreningar som omfattas av förslaget, och som inte är under likvidation. Av dessa bedöms cirka 23 kunna kategoriseras som mindre försäkringsföreningar enligt 1 kap. 19 d § andra stycket lagförslaget, och får därför vissa lättnader i bestämmelserna i lag- och föreskriftsförslagen.

Fördelning av understödsföreningar när det gäller tillgångar den 31 december 2017.

Tillgångar (mkr)	Antal	Summa tillgångar (mkr)	Andel av tillgångar (%)
0–0,9	4	2,7	0,2
1–9,9	8	31,7	2,9
10–99,9	7	224,1	20,6
100–499,9	3	829,3	76,2
Uppgift saknas	5	-	-
Summa	27	1 088,3	100

3.2.3 Konsekvenser för mindre försäkringsföreningar

I samband med att föreningarna ansöker om tillstånd behöver de lämna in viss information till Finansinspektionen, enligt 2 kap. FRL och lagförslaget. Därtill kommer ansökningsavgifter för tillstånd samt eventuellt undantag för att få tillämpa förenklade föreskrifter om årsredovisning i försäkringsföretag. Till detta kommer föreningens interna arbete med att ta fram den informationen. Finansinspektionen bedömer att detta innebär en engångskostnad för föreningarna av begränsad storlek. Arbetstiden för detta uppskattas till 3–4 timmar per förening. Finansinspektionen bedömer att arbetet bör kunna utföras av föreningens egen personal.

Om en försäkringsförening utvärderar behovet av oberoende granskning och bedömer att man behöver anlita någon för att göra en sådan granskning, beräknas det innebära en kostnad för föreningen på motsvarande 30–50 timmars arbete per granskning.

Finansinspektionen föreslår inte något krav på att periodiska försäkrings- tekniska utredningar ska lämnas in till myndigheten. Detta innebär en viss lättnad, då den upphävda lagen ställer krav på att en sådan lämnas in vart femte år. De föreningar som har begränsad tillsyn har dock fått undantag från kravet i den upphävda lagen. Om föreningen avser att höja försäkringsförmånerna föreslås nu att en utredning ska skickas in till Finansinspektionen. Det innebär att merkostnader kan uppstå om föreningen fattar ett sådant beslut.

En försäkringsteknisk utredning är förhållandevis kostsam och ska utföras av en aktuarie. Finansinspektionen uppskattar att detta innebär 30–50 timmars arbete.

Av de 23 mindre föreningarna har 13 stycken tidigare fått begränsad tillsyn av Finansinspektionen. Begränsad tillsyn har i praktiken inneburit en lättnad i de krav som gäller för dessa föreningar. Eftersom myndigheten föreslår en årlig rapportering per e-post eller post av vissa uppgifter om antal försäkringstagare och andra ersättningsberättigade samt finansiella uppgifter, innebär det ett något utökat krav på rapportering. I dag lämnar understödsföreningarna in sin årsredovisning till Finansinspektionen varje år. De uppgifter som nu kommer att krävas av föreningarna enligt förslaget bör finnas i föreningens årsredovisning, varför kostnaden bedöms bli begränsad.

Det föreslagna rapporteringskravet bedöms motsvara en engångskostnad på motsvarande högst sex timmar för att sätta sig in i de föreslagna bestämmelserna, samt högst tre timmar per år för att sammanställa och rapportera till Finansinspektionen. Arbetet kan utföras av föreningens egen personal alternativt av en extern konsult.

Finansinspektionen bedömer att de föreslagna bestämmelserna om informationskrav, kapitalkrav, investeringar, åtgärdsplan vid bristande uppfyllelse av kapitalkravet och avgifter för återköp och överföring inte kommer att innebära annat än mycket begränsade kostnadsökningar för en mindre förening.

3.2.4 Konsekvenser för övriga försäkringsföreningar

Finansinspektionen bedömer att fyra föreningar inte kommer att kategoriseras som mindre.

I samband med ansökan om tillstånd bedömer Finansinspektionen att det tillkommer samma engångskostnader för dessa övriga föreningar som för mindre föreningar, eventuellt med undantag för ansökningsavgiften för att få tillämpa förenklade föreskrifter om årsredovisning i försäkringsföretag.

Det föreslagna kravet på att ha en funktion för internrevision samt att regelbundet göra oberoende granskningar av föreningens interna kontroll, innebär ett utökat krav för de föreningar som inte har följt Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag. Detta bedöms innebära 30–50 timmars arbete per granskningstillfälle.

Dessa föreningar tillämpar metodiken med löpande fördelning av återbäring och beloppshöjningar. Finansinspektionens bedömer att de kan behöva ta fram en försäkringsteknisk utredning varje år som underlag för föreningarnas beslut om uppräknings. Föreningarna lämnar i dag, i enlighet med sina stadgar, årligen in en försäkringsteknisk utredning till Finansinspektionen. Förslaget innebär således inte någon förändring i den delen och därmed inga ökade kostnader.

Kravet på årlig rapportering, som har angetts ovan och som är oberoende av föreningens storlek, är en kostnad även för dessa föreningar.

Det föreslagna rapporteringskravet bedöms uppgå till en engångskostnad motsvarande högst sex timmar för att sätta sig in i de föreslagna bestämmelserna, samt högst tre timmar per år för att sammanställa och rapportera till Finansinspektionen. Arbetet kan utföras av föreningens egen personal, alternativt av en extern konsult.

Finansinspektionen bedömer att de föreslagna bestämmelserna om informationskrav, kapitalkrav, investeringar, åtgärdsplan vid bristande uppfyllelse av kapitalkravet och avgifter för återköp och överföring inte kommer att medföra några kostnadsökningar för en förening som inte är mindre.

3.3 Konsekvenser för Finansinspektionen

Finansinspektionen kommer till viss del att få utökad tillsyn över försäkringsföreningarna jämfört med tillsynen enligt den upphävda lagen. Finansinspektionen bedömer att det utökade tillsynsansvaret kommer att innebära en viss ökning av arbetet. Sammantaget bedöms förslagen innebära endast marginellt utökade kostnader för Finansinspektionen.